

Nr 3

Socialutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975:1 såvitt gäller anslag till arbetarskyddsstyrelsen, yrkesinspektionen och statens arbetsklirik jämte motioner

I betänkandet behandlas under punkterna 1 och 2 regeringens förslag i propositionen 1975:1, bilaga 13, såvitt avser avsnitt C Arbetsmiljö utom förslaget under punkten C 4, vilket behandlas av inrikesutskottet i betänkandet InU 1975:3.

I ärendet redovisas väckta motioner med anknytning till medelsanvisningen under punkten 1. Ett flertal motioner på arbetsmiljöområdet behandlas av utskottet i betänkandet SoU 1975:4.

Arbetsmiljö

1. Arbetarskyddsstyrelsen. Yrkesinspektionen. Regeringen har under punkterna C 1 och C 2 (s. 111–118) föreslagit riksdagen

(C 1) att till Arbetarskyddsstyrelsen för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 41 365 000 kr., varav 202 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

(C 2) att till Yrkesinspektionen för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 41 835 000 kr., varav 1 487 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Motioner

I motionen 1975:43 av herrar Åsling (c) och Stjernström (c) hemställs att riksdagen beslutar att Jämtlands län skall utgöra ett distrikt av yrkesinspektionen.

I motionen 1975:350 av herr Sjönell m. fl. (c, m) hemställs att riksdagen för budgetåret 1975/76 anslår 250 000 kr. att användas som stöd till näringslivets organisationer för informationsarbete i frågor rörande arbetsmiljön.

I motionen 1975:1262 av herr Johansson i Simrishamn m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om att förlägga en del av yrkesinspektionens verksamhet till Kristianstad–Hässleholm primärcentrum.

Utskottet

År 1973 fattade statsmakterna beslut om väsentliga förändringar i arbetarskyddslagstiftningen samt ökade resurser för forskning, utbildning och tillsyn på arbetarskyddets område. En översiktlig redogörelse för de genomförda ändringarna i arbetarskyddslagstiftningen finns i socialutskottets betänkande SoU 1974:4. I fråga om den statliga tillsynsorganisationen på området innebar 1973 års arbetsmiljöreform betydelsefulla ändringar i arbetarskyddsstyrelsens organisation och resurser när det gäller bl. a. att utarbeta nödvändiga anvisningar. En arbetsmedicinsk filial är under uppbyggnad i Umeå. Filialen ger ett värdefullt tillskott till den statliga forskningsorganisationen på arbetarskyddsområdet. Som ett led i utbyggnaden av tillsynsorganisationen förstärktes också yrkesinspektionen kraftigt, och antalet yrkesinspektionsdistrikt utökades den 1 juli 1974 från 11 till 19.

Arbetet på att skapa en effektiv tillsyn av arbetarskyddet fortsatte under budgetåret 1974/75, då både arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen fick kraftiga resursförstärkningar.

Regeringens nu framlagda förslag innebär en fortsatt kraftig utbyggnad av tillsynsorganisationen för arbetarskyddet. Vid arbetarskyddsstyrelsen föreslås personalförstärkningar för att styrelsen skall kunna möta det ökade behovet av kontroll över kemiska ämnens och varors verkningar och kunna vidga verksamheten att ge råd och anvisningar för yrkesinspektionen och det lokala skyddsarbetet. Vidare föreslås en fortsatt utbyggnad av den arbetsmedicinska verksamheten i Stockholm och Umeå. Totalt omspanner de av regeringen föreslagna förstärkningarna till arbetarskyddsstyrelsen ca 8 milj. kr. innefattande medel för 38 nya tjänster och för en förstärkning av styrelsens resurser för information med 1 milj. kr.

För yrkesinspektionen innebär regeringens förslag om resursförstärkningar att medel beräknas för 40 nya tjänster varav 30 för inspekterande tjänstemän. Förslaget syftar till att ge ytterligare kapacitet för tillsynen ute på arbetsplatserna och därmed stöd åt den lokala skyddsorganisationen i dess verksamhet samt till att öka möjligheterna till bevakning av de kemiska miljöriskerna i arbetslivet. De föreslagna förstärkningarna omspanner totalt 8,3 milj. kr.

I motionen 1975:350 av herr Sjönell m. fl. (c, m) framhålls angelägenheten av att de intensifierade ansträngningarna på arbetsmiljöområdet förenas med en bättre utbyggd informationsverksamhet mellan myndigheter, fackliga organisationer och näringsliv. Enligt motionärerna spelar näringslivets organisationer en nyckelroll i informationsarbetet mellan myndigheter och näringsliv. Motionärerna anser att det erfordras externt stöd för att organisationerna skall avsätta erforderliga resurser eftersom företagen inte utan ekonomiskt stöd torde vara villiga att genom medlemsavgifter finansiera en informationsgivning för vilken även samhället bör ha ett vitalt intresse och självklart ansvar. Enligt motionärerna är det rimligt att särskilda medel

anvisas som stöd för organisationerna samt lämpligt att handläggningen av ett sådant stöd anförtros arbetarskyddsstyrelsen. Yrkandet går ut på att för nästa budgetår 250 000 kr. skall anslås som stöd till näringslivets organisationer för information på arbetsmiljöområdet.

I likhet med motionärerna anser utskottet det angeläget att möjligheterna att ge information i arbetarskyddsfrågor ökas som ett led i reformarbetet på arbetsmiljöområdet. Utskottet ser därför med tillfredsställelse att arbetarskyddsstyrelsens resurser för informationsverksamhet nu föreslås bli kraftigt förstärkta i syfte att bl. a. skyddsombud och anställda i vidgad omfattning direkt skall kunna delges informationsmaterial som är av betydelse i det dagliga arbetet. I detta sammanhang finns skäl att också erinra om att arbetarskyddsfonden bl. a. har till uppgift att stödja informationsverksamhet på arbetsmiljöområdet. Under år 1974 har fonden enligt vad utskottet inhämtat beviljat bidrag för information med tillhoppa ca 5 milj. kr. I flera fall har bidrag därvid utgått till informationsverksamhet som bedrivits av näringslivets branschorganisationer, t. ex. Sveriges hantverks- och industriorganisation och Sveriges plastförbund. Vid ställningstagandet till motionsfrågan bör enligt utskottets mening från en mera principiell utgångspunkt också beaktas att arbetsgivaren enligt arbetarskyddslagstiftningen har ansvar för att gällande bestämmelser om arbetarskydd följs på arbetsplatsen samt att en grundval för reformarbetet på detta område är att kostnaderna för arbetsmiljöförbättrande åtgärder skall bäras av produktionen. Mot den nu angivna bakgrunden kan utskottet inte biträda förslaget i motionen att särskilda medel skall ställas till förfogande för näringslivets organisationer för informationsverksamhet. Utskottet anser att arbetarskyddsstyrelsen bör få resurser för information i enlighet med vad som föreslagits i propositionen. I enlighet med det anförda avstyrker utskottet motionen 1975:350.

I motionen 1975:43 av herrar Åsling (c) och Stjernström (c) samt i motion 1975:1262 av herr Johansson i Simrishamn m. fl. (s) tas upp frågor som rör verksamheten i yrkesinspektionsdistrikten. Enligt gällande indelning i yrkesinspektionsdistriktet utgör Kronobergs och Blekinge län ett distrikt, Kalmar och Gotlands län ett distrikt, Kristianstads och Malmöhus län ett distrikt, Göteborgs och Bohus län samt Hallands län ett distrikt samt Jämtlands och Västernorrlands län ett distrikt. Yrkesinspektionerna i de nämnda distrikten är förlagda till Växjö, Kalmar, Malmö, Göteborg och Härnösand. I Östersund finns ett lokalkontor där f. n. tre av Härnösandsdistriktets yrkesinspektörer är stationerade. Ett vart av landets övriga län bildar ett yrkesinspektionsdistrikt.

I motionen 1975:43 yrkas att Jämtlands län skall bilda ett distrikt. Motionärerna framhåller vikten av att yrkesinspektionen är lätt tillgänglig för bl. a. kontroll och bevakning samt att den nuvarande ordningen för Jämtlands del är otillfredsställande. De anser att underlaget är fullt tillräckligt för att Jämtland skall kunna utgöra ett särskilt distrikt.

I motionen 1975:1262 hänvisas till att Kristianstad-Hässleholm enligt

det av statsmakterna år 1972 fattade beslutet om regionalpolitiken utgör ett primärt centrum, som skall förses med kvalificerade samhällsfunktioner. Motionärerna bedömer det vara motiverat att en del av yrkesinspektionens verksamhet förläggs till Kristianstad-Hässleholm med hänsyn till befolkningstäthet, lokalisering och näringslivets struktur. Yrkandet går ut på att en del av verksamheten skall förläggas till Kristianstad-Hässleholm primärcentrum.

Behovet att i olika avseenden förbättra arbetsmiljön ställer höga krav på yrkesinspektionen när det gäller att snabbt kunna ta ställning i olika frågor. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att det är angeläget att yrkesinspektionen kan verka nära arbetsställena. De reformer på arbetsmiljöområdet som trädde i kraft 1974 innebar en väsentlig förändring av yrkesinspektionens organisation och verksamhet och syftade till att effektivisera yrkesinspektionens insatser. Den nya distriksindelningen genomfördes för mindre än ett år sedan. Erfarenhetsunderlaget är därför enligt utskottets uppfattning otillräckligt för en bedömning av huruvida fler yrkesinspektionsdistrikt eller lokalkontor bör inrättas. Ett ställningstagande till motionärernas önskemål bör i enlighet härmed anstå till dess ytterligare erfarenheter vunnits. I detta sammanhang finns skäl till att erinra om att det ligger inom ramen för arbetsmiljöutredningens uppdrag att pröva frågan om yrkesinspektionens organisation. Förslag från utredningen beräknas föreligga vid årsskiftet 1975-1976. Under hänvisning till det anförda anser utskottet inte att någon riksdagens åtgärd med anledning av motionerna är påkallad.

Regeringens förslag till medelsanvisning föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Arbetarskyddsstyrelsen* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 41 365 000 kr., varav 202 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,
2. att riksdagen beträffande anslag till näringslivets organisationer avslår motionen 1975:350,
3. att riksdagen till *Yrkesinspektionen* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 41 835 000 kr., varav 1 487 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,
4. att riksdagen beträffande yrkesinspektionens organisation avslår motionerna 1975:43 och 1975:1262.

2. **Statens arbetsklirik.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten C 3 (s. 118 och 119) och hemställer

att riksdagen till *Statens arbetsklirik* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 2 755 000 kr.

Stockholm den 18 mars 1975

På socialutskottets vägnar

GÖRAN KARLSSON

Närvarande: herrar Karlsson i Huskvarna (s), Gustavsson i Alvesta (c), Svensson i Kungälv (s), Carlshamre (m), fru Skantz (s), herrar Romanus (fp), Johnsson i Blentarp (s), Andreasson i Östra Ljungby (c), Nordberg (s), Åkerlind (m), Nilsson i Växjö (s), fröken Andersson (c), fru Wigenfeldt (c), herrar Alftin (s) och Hagberg i Borlänge (vpk).

Reservation

vid *punkten 1* (Arbetarskyddsstyrelsen. Yrkesinspektionen.) beträffande yrkesinspektionens organisation (punkten 4 i hemställan) av herrar Gustavsson i Alvesta (c), Romanus (fp), Andreasson i Östra Ljungby (c), fröken Andersson (c) och fru Wigenfeldt (c) som anser

dels att det avsnitt i utskottets betänkande på s. 4 som börjar med "Behovet att" och slutar med "är påkallad." bort ha följande lydelse:

Behovet att --- (= utskottet) --- nära arbetsställena. I enlighet härmed anser utskottet att varje län i princip bör utgöra ett yrkesinspektionsdistrikt. En allmän översyn av yrkesinspektionens distriktsindelning och behovet av lokalkontor på vissa orter bör därför göras så snart ytterligare erfarenheter vunnits av den nuvarande indelningen. Enligt utskottets mening måste målsättningen för organisationen av yrkesinspektionen vara ett distrikt i varje län. Vad utskottet anfört med anledning av motionen 1975:43 och motionen 1975:1262 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen beträffande yrkesinspektionens organisation med anledning av motionerna 1975:43 och 1975:1262 ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

